

KARTA WYZWANIA/PROBLEMU

ID:	Z.01a
Data aktualizacji wpisu:	10.02.2021
Autorzy:	Michał Cichocki (na podstawie dyskusji grupy)
Grupa ekspercka:	Zarządzanie i finanse publiczne Podgrupa: Integracja zarządzania w miejskich obszarach funkcjonalnych

1. Nazwa wyzwania:

Dokumenty strategiczne powstające w poszczególnych gminach w MOF nie są wypracowywane we współpracy na poziomie miejskich obszarów funkcjonalnych, czego skutki są szczególnie widoczne w przestrzeni (zwłaszcza za obszarach peryferyjnych) oraz w dostawie usług publicznych i nadmiernemu zaopatrzeniu w infrastrukturę techniczną (np. wod-kan). Brakuje zasad współpracy przy wypracowaniu dokumentów strategicznych i operacyjnych.

2. Zwięzła charakterystyka wyzwania (uzasadnienie z elementem diagnozy):

Obecnie w Polsce obserwowany jest wzrost znaczenia gospodarczego największych ośrodków miejskich przyciągających nowych mieszkańców. Jednocześnie rozwój tych obszarów sięga zdecydowanie dalej niż granice administracyjne miasta będącego rdzeniem. Brak współpracy między JST, prowadzi to do wzajemnego konkurowania w obszarach, w których istnieje pole do współpracy przynoszące wzajemne korzyści. Liczne dokumenty strategiczne opracowywane w gminach regulują zbliżone kwestie, a ich zawartość potrafi ze sobą kolidować (Kociuba 2015; Markowski, Turała 2015). Problem potęguje się w przypadku braku współpracy ośrodków bezpośrednio związanych funkcjonalnie, ale ograniczonych poprzez granice administracyjne (Danielewicz 2019). Kilka nierozwiązanych problemów w zakresie planowania przestrzennego sprecyzowała D. Kociuba: „W zakresie planowania przestrzennego nadal nie doprecyzowano:

1. Jakie dokumenty planistyczne będą obowiązywały w MOF-ach: Czy będzie to strategia i plan (wg KPZK 2030 obowiązkowe tylko dla ośrodków wojewódzkich, fakultatywne dla MOF OR – plan i wizja rozwoju/strategia i MOF OS – tylko plan), czy strategia i/lub plan (według Założeń KPM). Czy w świetle zapisów Założeń KPM dla ośrodków subregionalnych, regionalnych i lokalnych również będą to dokumenty obowiązkowe.

2. Jaka będzie relacja między obowiązującymi już planami miejscowymi w jednostkach wchodzących w skład MOF-ów a nowo opracowywanymi planami zagospodarowania przestrzennego MOF-ów (czy nowe plany będą nadrzędne w stosunku do obowiązujących, czy komplementarne, a jeśli tak, to w jakim zakresie).

3. Jaką rangę będą miały obowiązujące studia gminne w stosunku do nowych opracowań, tj. strategii rozwoju i planów zagospodarowania przestrzennego MOF oraz strategii ZIT.

4. Czy w przypadku braku planu miejscowego inwestycja na obszarze MOF może się odbywać w oparciu o decyzję o warunkach zabudowy (lokalizacji inwestycji celu publicznego)” (Kociuba 2015: 50).

3. Wpływ na realizację celu/celów głównych KPM:

Problem jest kompleksowy dotyczy każdego z celów.

4. Wymiar terytorialny (wskazanie wraz z uzasadnieniem)

1. Obszary metropolitalne – dotyczy w największym stopniu z uwagi na największy obszarowo zasięg oraz liczbę wchodzących w jego skład JST.
2. Pozostałe duże miasta – podobnie jak w przypadku obszarów metropolitalnych zasięg oddziaływania jest bardzo duży.
3. Miasta średnie – charakter wyzwania jest indywidualizowany w zależności od tego czy ośrodek jest rdzeniem MOF, czy też jedną ze składowych jednostek.
4. Miasta małe – charakter wyzwania jest z reguły mniej istotny z uwagi na fakt iż ośrodki te wchodzą w skład MOF większego ośrodka. W szczególnych przypadkach może jednak być większy – gdy miasto jest rdzeniem MOF. Jednakże z uwagi na skalę oddziaływania wciąż nie będzie tak istotny jak inne.

5. Powiązanie z kierunkiem/kierunkami działań w ramach modelu odpowiedzialnej urbanizacji:

Wyzwanie ograniczające równowagę korzyści rozwojowych generowanych przez metropolie przez rozwój miast drugiego i trzeciego rzędu oraz kompleksowość wizji zrównoważonej urbanizacji.

Powiązanie z kierunkami 2 i 3, tj. (2) Równoważenie i wyrównywanie szans rozwojowych poprzez redystrybucję i włączenie w korzyści rozwojowe generowane przez największe ośrodki aglomeracyjne oraz (3) Określenie standardów zrównoważonego rozwoju miast i tworzenie warunków oraz mechanizmów zachęcających i wspierających miasta w ich wdrażaniu w ramach lokalnych polityk miejskich.

6. Priorytet/istotność z punktu widzenia realizacji celu/ów:

Ważne.

7. Odniesienia do diagnoz, dodatkowe materiały źródłowe, literatura:

Danielewicz J., 2019, *Współpraca gmin w obszarach funkcjonalnych miast wojewódzkich w ramach związków międzygminnych*, „Ekspertyzy i opracowania”, Narodowy Instytut Samorządu Terytorialnego, nr 81.

Kociuba D., 2015, Miejskie obszary funkcjonalne – wyzwania planistyczne, „Studia Miejskie”, tom 18, s. 39-53.

Grochowski M. i in. 2015. *Rekomendowane działania na rzecz równoważenia rozwoju województwa mazowieckiego*, „Trendy rozwojowe Mazowsza”, MBPR w Warszawie, Warszawa.

Markowski T., Turąła M. (red.), 2015, *Planowanie jako instrument zintegrowanego zarządzania w jednostkach samorządu terytorialnego. Podręcznik dla samorządowców*, Łódź.

Śleszyński P. i in., 2017, *Delimitacja obszarów strategicznej interwencji państwa: obszarów wzrostu i obszarów problemowych*, „Prace Geograficzne” nr 260, IGiPZ, Warszawa.

8. Powiązane akty prawne:

Ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 293 z późn. zm.)

9. Powiązanie wyzwania z globalnymi i europejskimi wyzwaniami rozwoju, w tym z realizacją celów zrównoważonego rozwoju ONZ (SDG):

Lepsza koordynacja działań strategicznych pozwoliłaby na efektywniejsze wykorzystanie przestrzeni oraz dostarczenie lepszej jakości usług w ramach MOF. Wyzwanie dotyczy celów:

3. Dobre zdrowie i jakość życia.
4. Dobra jakość edukacji.
6. Czystsza woda i warunki sanitarne.
8. Wzrost gospodarczy i godna praca
9. Innowacyjność. Przemysł. Infrastruktura.
10. Mniej nierówności.
11. Zrównoważone miasta i społeczności.
13. Działania w dziedzinie klimatu.
17. Partnerstwo na rzecz celów.